

VAPENBILDEN

Forum för Svenska Heraldiska Föreningen

Nr 58, maj 2004

Bilden ur Bo von Malmborg: Svensk porträttkonst (1978).

Kammarrådet Mauritz Göransson Laxman med familj på epitafium från 1593 i Stora Malms kyrka i Södermanland. Se sidorna 203–205.

Kontakta oss

www.heraldik.se

VAPENBILDEN utges med fyra nummer per år av Svenska Heraldiska Föreningen i samarbete med Heraldiska Samfundet. Upplaga: 500 exemplar.

Nr 59 utkommer till september 2004. Manusstopp den 1 augusti 2004.

Redaktion

Magnus Bäckmark (red), Värtavägen 85 C, 1 tr, 183 60 Täby, 08-756 37 90, magnus@heraldik.se; Martin Sunnqvist (annonsansvarig), martin@heraldik.se; Marcus Karlsson, marcus@heraldik.se.

Bli medlem / prenumerera / beställ

Svenska Heraldiska Föreningens postgiro: 22 27 90-8, bankgiro: 5142-9561.

Årsavgiften är 150 kr, även för i utlandet bosatta och för organisationer. (Om du vill erhålla mer än ett ex av Vapenbilden varje gång så kostar det 25 kr per tillkommande ex.) Skriv namn och adress på inbetalningsavin och tidskriften kommer med posten.

Familjemedlemskap: 50 kr.

Medlemsfrågor, adressändring och beställningar handhas av Jesper Wasling, Sängatan 10, 507 45 Borås, jesper@heraldik.se, 033-10 74 81.

Styrelse

Henric Åsklund (ordf), Gullstensön, 517 96 Hultafors, henric@heraldik.se, 033-29 52 50; Stefan Bede (v ordf och härold), bede@heraldik.se; Jesper Wasling (sekr och webbred, adressuppgifter se ovan); Marcus Karlsson (kassör); Magnus Bäckmark (red, se ovan); Thomas Falk (ledamot), Fredrik Höglund (ledamot), Johanna Arnell (suppleant), Martin Sunnqvist (suppleant).

Organisationsnr 857209-0366.

Tryck Affärstryckeriet i Falköping AB.
ISSN 0349-0602

Heraldica – Forum för nordiska heraldiker

Du har väl sett föreningens nybildade diskussionsforum på Internet som har blivit en stormande succé?

www.heraldik.se/forum

Föreningens webbredaktör **Jesper Wasling** har förhoppningen att detta blir en tummelplats för hela Nordens heraldiker och heraldikintresserade, varför den har fått ovanstående benämning. Vem som helst kan följa frågorna och svaren samt debatterna.

Vill man göra egna inlägg så är inloggning gratis och ögonblicklig. För närvarande finns 57 registrerade medlemmar och 664 postade inlägg i 129 olika ämnen (26 mars 2004).

Medlemsförteckning och Guide till Heraldiksverige 2004

Denna medföljer detta utskick till medlemmar av Svenska Heraldiska Föreningen. (Är Du ej medlem men är intresserad av den, så kan den beställas, se information på sidan 206.)

Matrikeln innehåller en adressförteckning på samtliga som har erlagt medlemsavgift för år 2003, med svartvit linjeteckning av deras vapensköldar och utmärkelser, där sådana finns.

Vapenteckningarna har också i år utförts av **Ronny Andersen** i Esbjerg, Danmark.

Guidedelen innehåller uppslagsinformation om olika institutioner och föreningar av heraldiskt intresse i Sverige och Norden, samt annonser för heraldiska konstnärer och hantverkare.

Red.

Rättelse i Vapenbilden nr 57, s 187, nedre bildtexten: Karl Gustavsson Stenbock.

För innehållet i artiklar och notiser svarar respektive författare. Att bidrag publicerats betyder inte att föreningen tagit ställning till eventuella framförda åsikter. Citera gärna, med angivande av källa! Före tryck, inhämta först tillstånd från författaren.

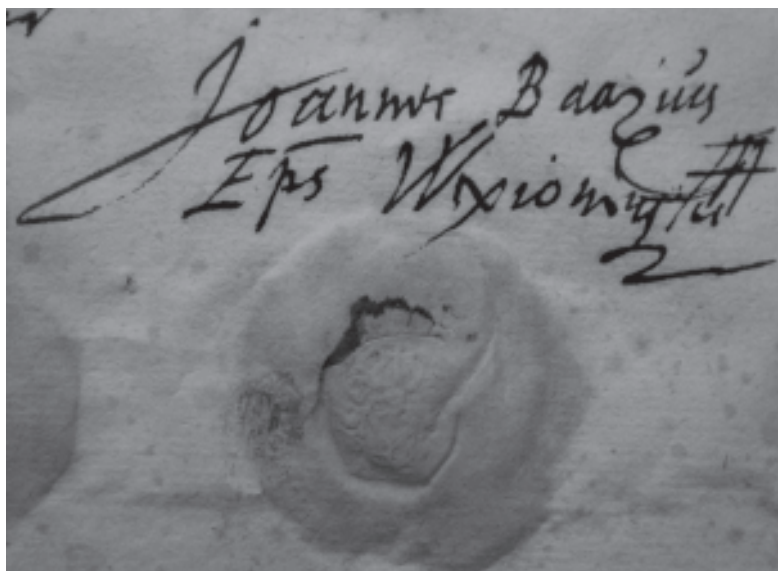
Jakten på herr Bengts i Ek esås vapen

Av Lars Kenneth Dahlqvist

Det gick bra för sönerna till biskop Joannes Baazius d. ä. (1583¹–1649). De två äldsta sönerna, Bengt och Erik Baaz, blev båda adlade under namnen Ekehielm respektive Leijonhielm. En yngre broder, Johannes Baazius d. y., kom att gå i faderns fotspår och slutade som Sveriges ärkebiskop. Samtliga tre bröder lät en ekgren eller ekollon ingå i sina respektive vapen. Brödernas farfar, herr Bengt i Ek esås († 1600), kyrkoherde i Gårdsby i Småland, ska enligt en biskopskronika från 1752 ha fört "en Ekegren med tre ållon" i sitt vapen, men hur såg hans vapen egentligen ut?

En vecka efter sin fars utnämning till biskop, adlades Bengt Baaz i mars 1647. Vid komposition av såväl adligt namn som vapen tog han intryck av att tidigare generationer fört ekollon i sina vapen. När den nya adliga ätten Ekehielm introducerades på Riddarhuset samma år kom ekollon att ingå i såväl vapnets sköld som hjälmprydnad (se bild på nästa sida).

Familjens väg till upphöjelse hade dock på intet sätt varit självklar. Bengts far, Joannes Baazius, hade under sin tid som kyrkoherde i Jönköping retat upp landets biskopar ordentligt med sin vassa penna i 1620-talets stora kyrkopolitiska strid. Säkert hade släktens vidare öden fått en helt annan framtid om inte

Biskopen i Växjö Joannes Baazius d. ä:s namnteckning och sigillavtryck 1647.² Ekgrenen med de tre ekollonen skönjs i skölden. Hjälmprydnaden är ett latinskt kors mellan två vesselhorn och ägarinitialerna IB skönjs på sidomåddärom.

Foto: Lars Kenneth Dahlqvist.

Vapenbilden 58:2004 195

rikets höga herartagit Baazius under sina vingar. Därmed kunde förlikning nås under utskottsmötet 1636 mellan honom och biskoparna. På ett dokument från detta utskottsmöte återfinns Joannes Baazius egenhändiga namnteckning och ett papperssigill med hans vapen bestående av en ekgren med tre ekollon (samma sigill som i bilden på föregående sida).³ Även Joannes bror Johan Baazius, kyrkoherde i Svarttorp, förde detta vapen (se bild på s 198).⁴

Sonen Bengt var uppkallad efter sin farfar, herr Bengt i Ekesås. Rhyzelius säger i sin biskopskrönika från 1752 att denne "motte hafwa warit af adelig slägt; emedan hans wapen på liksten uthugget innefattar en ekgren med tre ållon".⁵

Skadad sten

Nyfiken på hur herr Bengts vapen såg ut, besökte jag under sommaren 1999 Gårdsby norr om Växjö för att med egna ögon se den stenkrönikören talar om. Jag fann stenen, som låg horisontellt i gräset, men till min besvikelse var den övre delen av stenen, där vapnet funnits, svårt skadad. Jag tog även ett foto av stenen, vilket visade sig vara klokt för strax

Foto: Lars Kenneth Dahlqvist.

Kyrkoherden Bengt Jönssons i Ekesås sigill. Övanligt nog, för personliga sigill, är det daterat med årtalssiffrorna 89 på varsin sida av skölden. Över skölden syns ägarinitialerna B.I. Avtrycket vidhänger en trohetsed till kung Sigismund 1594.

därefter transporterades stenen till Skåne för att renoveras och sedan dess har kyrkovaktmästaren inte återsett den.

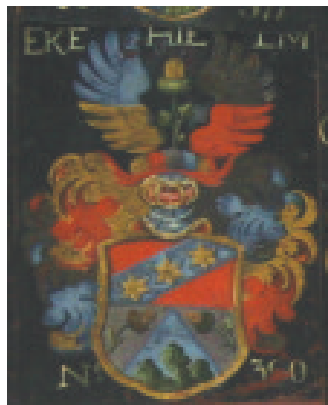
Den snart 400 år gamla stenen med sin latinska text ger både intressanta ledtrådar, men väcker samtidigt flera frågor, om släkten Baaz äldre historia. Av stenens text framgår att bröderna Joannes och Johan Baazius, vid tiden kyrkoherdar i Jönköping och Svarttorp, reste stenen över sin far Benedictus. Stora delar av stenens

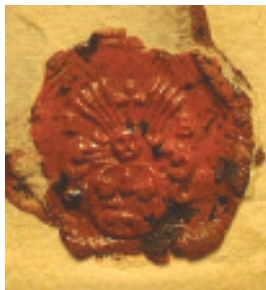
Foto: Lars Kenneth Dahlqvist.

Minnessten över Bengt Jönsson (Baas) på Gårdsby kyrkogård, rest av hans söner omkring 1628. En intressant detalj är att släktens namn då förhållanden på 1500-talet omnämns på stenen stavas Baas men stavas Baaz på samma sten då de aktuella, dvs 1600-talets släktmedlemmar, namnges.

Foto: Lars Kenneth Dahlqvist.

Adliga ätten Ekehielms vapen från 1647 enligt målningen i Riddarhuset. Tre ekollon, varav ett i hjälmprydnaden, är bibehållna från det äldre vapnet (Baas).

Sigill använt av Johannes Baazius den yngre på ett brev daterat Växjö den 15 mars 1673.⁷ Han var då biskop i Växjö, som hans far tidigare hade varit, och blev

senare (1677) ärkebiskop. Sigillet höjd är 9 mm. Det är samma sköldemärke som i farfaderns sigill från 1589, men därtill en hjälmprydnad bestående av ett latinskt kors mellan åtta sädesax, grupperade 4+4. Hjälmen är i denna framställning utbytt mot en dödskal, vilket man ibland ser i den tidens prästerliga vapenframställningar. Anledningen är religiös: *Memento mori* (Kom ihåg att du ska dö).

text kan utan problem läsas än idag, men stenens övre del, där sönerna låtit hugga in faderns vapen, är svårt skadad.

Genom att jämföra de avskrifter som under årens lopp gjorts med de idag bevarade delarna av stenens, kan man lätt konstatera att inte alla versioner håller acceptabel kvalitet. En av de mer trovärdiga återgivningarna anger dock att stenens övre del ska ha haft följande budskap (fet stil markerar idag bevarade bokstäver):⁶

INS(IGNE) BASIORVM
ANTE (vapensköld) 100 AN
SYMBOLVM B BAAS.

Dessa tre rader innehåller fyra intressanta påståenden, dels att sönerna uttryckligen kallar sin far Baas⁸ och visar hans vapen, dels att de kopplar samman såväl detta namn som vapen med en grupp människor (Basiorum = genitiv pluralis) "för 100 år sedan".

Enligt riddarhusets genealogier ska stenen ha rests omkring 1628.⁹ Vapnet och namnet Baas ska således ha använts av släkten åtminstone i slutet av 1520-talet. Om man får tro de

Foto: Lars Kenneth Dahlqvist

Främrättiga ätten Leijonhielms vapen från 1719 enligt målningen i Riddarhuset. Elkgrener i hjärtsköldens nedre fält minner om det ursprungliga vapnet (Baas).

Vapenbilden 58:2004 197

två bröderna kan alltså vapnet med de tre ekollonen föras ytterligare en generation bakåt! Och skulle två kyrkoherdar verkligen vara kapabla att ljuga på sin fars gravsten?

I handskriftssamlingen vid Linköpings Stiftsbibliotek förvaras Joannes Baazius *Collectanea* (en form av anteckningsbok). I denna har han givit oss ytterligare en ledtråd till släktens äldre historia. Han säger där om ett gammalt manuskript "manu avi mei Joh[annis] Olai, pastoris Gårdzby, capitularis et aeconomi olim Wex[ionensis] p[ro]pria[m] m[anu]m conscripta", ¹⁰ dvs nedtecknad av min farfar/morfar Jöns Olsson, (kyrko)herde i Gårdzby, tidigare kapitulär (dvs ledamot av domkapitlet) och domkyrkosysselman i Växjö, med egen hand hopskrivet.

Är det Johannes Olai, som var Bengt Jönssons (Baas) företrädare på kyrkoherdetjänsten i Gårdzby, som bröderna Baazius åsyftar då det talar om att vapnet med ekollon burits under första halvan av 1500-talet? Problemet är bara att herr Jöns i Ekesås, åtminstone vid tiden för Älvsborgslösen 1571, förde ett vapen med en halvhjort uppstigande från dexter. ¹¹

Huruvida stenens text ska tolkas ordagrant eller ej återstår att utreda. Det troliga är att ekollonen anspelar på gården Ekesås. Vi vet från ett medeltida pergamentsbrev att Ekesås varit pastoratets prästgård sedan 1481. ¹² Det är fullt möjligt att minnesstenen över Bengt Jönsson (Baas) tillkommit till 100-årsminnet av släktens tillträde i slutet av 1520-talet.

Ledtråd i kyrkohistoria

I sin svenska kyrkohistoria, tryckt 1642, återkommer Joannes Baazius till det ovan nämnda manuskriptet med en uppteckning av Sigridslegenden och säger om denna: "ex antiquo manuscripto codice exarata manu avi mei ante annos 120. qui tunc erat Decanus Capituli

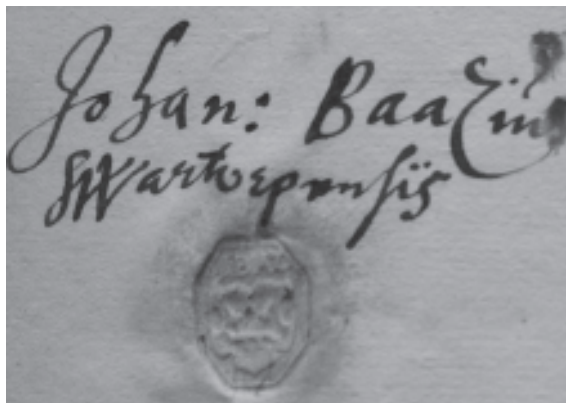

Foto: Lars Kenneth Dahlqvist

Kyrkoherden i Svarttorp Johan[nes] Baazius namnteckning och sigilla uttryck 1644. Ekgrenen med de tre ekollonen syns här tydligare än i broderns sigill ovan. Över skölden står I BAZ.

Wex[ionensis].” ¹³ Med andra ord ska uppteckningen ha gjorts av Johannes Olai "för 120 år sedan", dvs på 1520-talet, "då han var dekan vid Växjö domkapitel".

Vid reformationsriksdagen i Västerås 1527 bryter Gustav Vasamed den katolska kyrkan. Kungen är av uppfattningen att den nya evangeliska kyrkordningen inte kräver lika många prästjänster vid domkyrkorna och utfärdar därför i september 1527 ett dekret till "elskligt Capitulum j vexjö" där han förklarar att de kaniker som nu blir överflödiga ska förses med kyrkoherdetjänster ute på landsbygden. ¹⁴ Kanske är det i samband med detta som Johannes Olai tillträder pastoratet och prästgården Ekesås och att det är denna händelse som åsyftas på minnesstenen som bröderna Baazius reser 1628?

Grönt vaxsigill

Med bakgrund av det ovan sagda blir man naturligtvis än mer nyfiken på hur Bengt Jönssons (Baas) vapen såg ut? Då vapnet på stenen är söndervittrat blir vi hänvisade till andra källor. Vid de tillfällen då prästerskapet vid denna tid hade att bekräfta olika dokument

Johannes Olai

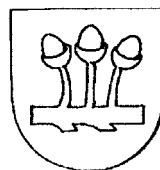
(Jöns Olsson)

kyrkoherde i Gårdsby, känd där från slutet av 1550-talet, tidigare dekan vid domkapitlet och under 1570-talet ansvarig för återuppbyggnaden av Växjö domkyrka efter danskarnas härjningar 1570

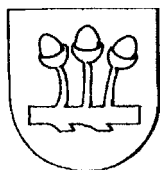
Teckning av Magnus Ekblom

Översikt på släktsambandet
mellan de personer som nämns
i artikeln och deras sköldar.

Benedictus Joannis
(Bengt Jönsson [Baas])
kyrkoherde i Gårdsby
† 1600

**Joannes
Baazius** d. ä.
biskop i Växjö
f 1583 † 1649

**Johannes
Baazius**
kyrkoherde i Svarttorp
† 1647

Bengt Ekehielm
f 1612 † 1650
underståthållare
i Stockholm

Erik Leijonhielm
f 1621 † 1687
överste och kommandant på Kalmar slott

Johannes Baazius d. y.
f 1626 † 1681
biskop i Växjö och sedan ärkebiskop

skedde det vanligtvis med papperssigill. Dessa är efter 400 år ofta hårt slitna och kan därför vara ottydliga. Så är till exempel fallet med det dokument där herr Bengt i Ekesås med sitt namn

och sigill bekräftat Söderköpings beslut 1596.¹⁵

Efter visst letande bland Riksarkivet handlingar fann jag dock vad jag sökte.

Trohetseden "till konung Sigismund af pres-
terskap och allmog i Tiohårad den 22 februari
1594"⁶ är ett skört dokument som vanligen
inte tas upp till forskarsalen.

Dock lät mig en vänlig arkivtjänsteman i
början av september 2003 följa med ned i ber-
get för att titta på dokumentet. Med bomulls-
handskar vek vi försiktigt upp det vackra do-
kumentet som inleddes med orden "Wij
Efterschrefne Prästmen Beneditus Joannis i
Ekesås...", dvs herr Bengts namn står först i
raden av tiohårads prästmän. Rangordningen
ärsäkertingenslump. Frändokumentet hänger
i vita sigillremsor sigill i grönt vax i bleck-
dosor. Jag ser direkt att en del sigill är ska-
dade. Men så följer jag remsan med texten
Benedictus och här framträder herr Bengts va-
pen mycket klart och tydligt. Vad som är extra
intressant med hans sigill är att det på varsin
sida om skölden står siffrorna 8 respektive 9.
Sigillet är således daterat till 1589. Enligt
Riksarkivets sigillkonservator **Siegfried
Heim** förekommer det att eftermedeltida si-
gill är daterade, även om det inte är vanligt.

Även om det ännu saknas en hel del pussel-
bitar för att få en tydlig bild av släkten Baaz
äldre historia, har jag i alla fall fått en klar och
tydlig bild av hur herr Bengts i Ekesås vapen
såg ut!

1 I nedannämnda biskopskrönika från 1752 anges Baazius
födelseår till 1581. Detta årtal går sedan igen i en stor del av
den tryckta litteraturen under kommande århundraden.
Dock har det under hela denna tid funnits andra uppgifter
på Riddarhuset, nämligen att biskopen skulle vara född "den
21 juli 1583". Då biskopen ännu var vid liv vid äldste sonens
introduktion på Riddarhuset är det inte märkligt att
Riddarhusgenealogerna har en mer precis födelseangivelse.
När Molin på 1950-talet ger ut Smolandi Upsalienses reder
han ut detta. Född årtal ska således vara 1583.

2 Riksdagsacta, volym R4801, Rikssens ständers beslut 1647,
Riksarkivet.

3 Riksdagsacta, volym R4790, utskottsmötets beslut 22 juli
1636, Riksarkivet.

4 Riksdagsacta, volym R4799, Rikssens ständers beslut 1644,
Riksarkivet.

5 Rhyzelii, A: Episcoposcopia Sviogothica, Linköping 1752,
s.309.

6 Hjelmérus, A: Ett blad till Vexjö stifts oskrifna herdaminne,
Växjö 1895.

7 Gabriel Liljeflychts papper, volym E 4665, Riksarkivet.

8 Jag har inte funnit någon notering från 1500-talet om att
släkten kallas Baas, vilket naturligtvis inte utesluter att de
burit detta namn. Den första notering jag funnit härrör från
oktober 1605 då herr Bengts äldste son skriver in sig vid uni-
versitetet i Wittenberg som Ioannes Benedicti Baatz.

9 N. W. Marksvon Württemberg, konceptgenealogier, Döda
ätter, Ekchielm, Riddarhusets arkiv. När riddarhus-
genealogierna sedan trycks, först av Anrep sedan av
Elgenstierna, har ordet "omkring" utgått, varför dateringen
i den tryckta litteraturen kan framstå som mer exakt än vad
tanken möjligen var från början.

10 Handskriftssamlingen, volym T62, Linköpings Stiftsbi-
bliotek.

11 Riksdagsacta, volym R4727, Oförlseståndens bevilj. af
en hielpefatt till Elfsborgslösen 1571, Riksarkivet.

12 Fotostatkopior av Riksarkivets Pergamentsbrev 1480-1481,
Söderköping 1481 13/8, Riksarkivet.

13 Joannis Baazi Senioris. Inventarium Ecclesiae Sveo-
Gothorum, Linköping 1642, s.98.

14 Gustaf Ts Registratur, band IV, s.318-319.

15 Ständernas beslut och försäkringar, volym 26 b, Riksarki-
vet.

16 Ständernas beslut och försäkringar, volym 21 b, Riksarki-
vet.

Upplands vapen på getost

Den 25 februari lämnade Riksarkivet på
begäran ett yttrande till **Länsstyrelsen i
Uppsala län** angående det att **Gullspira
Gård och Gårdsmejeri AB** använder
Upplandsvapen på produkters etiketter (se
bild). Stats-
heraldikern
meddelade att
inga invänd-
ningar kan resas
mot detta. Fö-
retaget har an-
knytning till
Uppland och
kan därför de-
korera etiketter

med landskapsvapnet. Det vore endast om
landskapsvapnet ingick som en del i ett
varumärke som önskade registreras hos
Patent- och registreringsverket som
medgivande till det i så fall först behövs
från – i det här fallet – **Länsstyrelsen**.

Magnus Bäckmark

Foto: Magnus Bäckmark

Gyllenstier nasak en går till Patentbesvärsrätten

Efter Patent- och registreringsverkets (PRV) beslut avseende invändning mot registrering av Steninge Slott AB:s varumärke (se Vapenbilden nr 57, s 166) har Riksarkivet överklagat detta beslut till Patentbesvärsrätten.

Överklagandet, daterat den 12 februari, har följande ordalydelse:

"Riksarkivet överklagar härmed PRV:s beslut i nämnda ärende och vidhåller att hinder föreligger för registrering. Hindren för registrering är av två slag, dels med hänvisning till varumärkeslagen (1960: 644) 14 § 4:e punkten, och dels med hänsyn till det nationella kulturarvet.

PRV:s bedömning att det aktuella märket inte kan uppfattas som Gyllenstiernas släktvapen är orimlig. Märket har inte likheter med ett vapen vilket som helst utan just det vapen som finns på Steninge slott sedan det byggdes. För alla och envar som besökt Steninge slott och tagit del av verksamheten och varuutbudet är det uppenbart att varumärket är ritat med släktvapnet som förebild. Den direkta förlagan finns på umori i slottsparken och sköldmärket förekommer på många platser i byggnaden. I varumärket har siffrorna 1705 adderats, vilket syftar på det år Carl Gyllenstiernas slott stod färdigt. Detta tillägg är inte tillräckligt för att särskilja släktvapnet och varumärket. Sköld-

Teckning: Vladimir A. Sagerlund.

Till vänster: Steninge Slott AB:s registrerade varumärke, heraldiskt identiskt med skölden för den numera utdöda grevliga ätten Gyllenstierna af Steninge med inskrivning av året 1705.

Till höger: En framställning i samma stil av skölden för nu levande friherrliga ätten Gyllenstierna af Lundholm, för att önskvärdig göra för växtlingsbarheten mellan varumärket och (även det) släktvapnet.

formen saknar också betydelse, eftersom ett heraldiskt vapen kan tecknas med varierande former på skölden (se bifogad bild).

Vapnet är namnet uttryckt i bild. Ett varumärke som innehåller annans släktnamn får enligt varumärkeslagen inte registreras. Sålunda föreligger det hinder för Steninge Slott AB att registrera Gyllenstiernas släktvapen som sitt varumärke.

Om PRV:s snäva tolkning av varumärkeslagen i detta ärende blir prejudicerande, kan det få förödande konsekvenser för det immateriella kulturarv som den adliga heraldiken utgör. Dessa vapen har alltsedan 1625 varit offentligt registrerade, i fallet Gyllenstierna >

Forts s 215.

Vapenbilden 58:2004 201

Tre senmedeltida gravhällar som trots ha anknytning till Mariestad

Av Nils Fredrik Beerståhl

År 1940 publicerade Harald Wideen bilder av två gravhällar som legat i Mariestads domkyrka men blivit förstörda vid kyrkans brand 1693.¹ Tillsammans med dessa två teckningar, tillhörande en samling (tidigare i Antikvitetsarkivet) med signum F. 1. b. 4 i Kungliga Biblioteket, ligger också en teckning med två senmedeltida vapensköldar, som enligt påskrift funnits på ett "altarkläde" i Mariestads domkyrka samt tre teckningar av senmedeltida gravhällar som Wideen tänkt publicera, fast det blev aldrig av. De tre teckningarna – ej refererade till i Ranekes Svenska medeltidsvapen – har alltså sorterats som om de har något med Mariestad att göra, men det är felaktigt. Här belyses de tre förkomna gravhällarna och personerna bakom dem.

Sammanblandade motiv

Det blad som har fått sidnummer 379 visar en välbevarad, hög och smal gravhäll. Det nedre vapnet har tre månskärar i skölden och på hjälmen sex(?) snedrutor på vippor. Den övre skölden visar ett par fyrfotadjur (getabockar?) som står resta mot ett hamlat träd och äter av lövet i kronan, med två strutsfjädrar som hjälmtecken.

Kantskriften i minuskler på latin börjar uppe till vänster och lyder:

Riddaren Oluf Geds och hans fru Ellens (Dotting) gravhäll, som är märklig på grund av vad som förefaller vara en förvirrad vapenföring.

HIC · JACET · D[OMI]NO | OLAWS · GHEYT ·
MILES · CUM · UXORE · SJA · | DOMINA · ELE |
ANNO · DOMINI · MCCCCCII

Översatt: Här ligger (begraven) herr Olof Get, riddare, med sin maka, fru Elin (eller Helena), Herrens år 1502.

Det är inget tvivel om att det rör sig om den skånska ätten Ged och närmare bestämt om **Oluf Ged** till Rössjöholm i Norra Åsbo härad i Skåne, belagd 1456–1505. Vad som inte är lika klart är ättens vapenföring. Enligt Raneke förde Oluf Ged tre vita uppgående halvmånar i blått fält och på hjälmen tre radiellt uppväxande blomknoppar, alternativt strutsfjädrar mellan två uppresta motvända getabockar.²

På gravstenen visar den undre skölden tre nedgående halvmånar ställda en och två, men den övre skölden just det vapen, som Raneke anger som alternativt hjälmprydnad med två getabockar. Och riddarens maka? Har hon inte fått något heraldiskt utrymme på hela stenens yta? Föreligger här någon sammanblandning? Oluf Geds första fru förefaller ha varit **Elen (Dotting)**, vars ätt enligt Raneke förde fem kopplade snedrutur i kors,³ vilka är frestande att förbinda med det undre vapnets hjälmtecken.

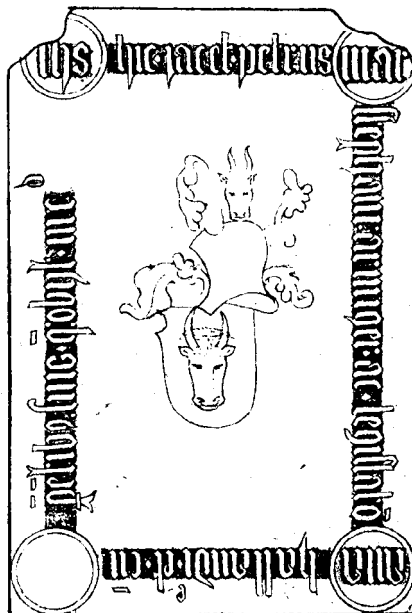
Tjurhuvud

Sidan 380 visar också en välbevarad gravhäll. Både sköldbilden och hjälmprydnaden utgörs av ett framåtvänt ox- eller tjurhuvud. Huvudet i skölden har en antydd krans kring hornen. Inskriften lyder:

HIC · JACET · PETRUS | STEPHANI · ARMIGER · AC
· LEGISLATO[R] | HALLANDI⁶ · ET · CU[M] |
P[AR]E[N]TIB[US] · SUI · Q[UI] · OBIT · MC[...]

Översatt: Här ligger (begraven) Petrus Stefansson, väpnare och tingssakhörare i Halland, som avled 14... (ej ifyllt och ändrat till 15... genom att ett "d" inhuggits över raden), och hans föräldrar.

Det torde inte vara något tvivel om att gravstenen är lagd över landsdomaren i Södra Halland **Peder Staffansen (Rommel)**, som

Peder Staffansens (Rommel) gravhäll, som låg i Dominikanernas klosterkyrka i Halmstad. Beträffande de kräppliska inskriptionerna MAR och ANA iden övre högra respektive nedre högra här rundehn, så anser teol dr Bror Jansson i Halmstad, att de är förkortningar av Maria och Anna, det vill säga namnen på Jesumoder och mormoder, som den döde vänder sig till med sina böner.

dog mellan 1509 och 1515 och var gift med **Kristina Björnsdotter (Krumme)**.⁴

I Stora Malms kyrka i Södermanland finns ett målat epitafium från 1593 som bland annat visar makarnas sondotter **Kristina Abrahamsdotters (Rommel)** vapen: ett vitt tjurhuvud i rött fält och runt hornen en grön lövgirland, alltså samma lilla karaktäristiska detalj som återges i gravstenens vapen. Att huvudet tillhör en tjur och inte en ox betonas också på epitafiet av en tydligt utmärkt nosring. (Se omslaget och bild på nästa sida.)

Vapenbilden 58:2004 203

Kristina Abrahamsdotters (Rommel) vapen, som ingår i det på föregående sida omnämnda epitafiet från 1593, vilket är återgivet på omslaget. De fyra vapnen är hennes och makens bams fyra arv vapen, det vill säga vapnen för barnens far- och morföräldrar – från vänster Laxman, Djulaätten, Rommel och Ryning.

Var någonstans i Halland Peder Staffansen hörde hemma, får man en fingervisning om genom hustruns godsaffärer. Till sin systers man, häradshövdingen **Anders Andersson** i Hinsekind i Östbo härad i Småland, bytte Kristina Björnsdotter 1515 bort en frälsegård Nybble i Vämanö socken mot en annan i byn Fyllinge i Snöstorps socken i Halland. Till Fyllinge skriver sig sedan hennes andre make, **Jon Nilsson Svenske** († 1534), som också övertog landsdomareämbetet efter Peder Staffansen. I bytesbrevet 1515 nämns att bytet skett med samtycke bland annat från Kristinas styvmor. Den hustru till Kristinas far, häradshövdingen **Björn Nilsson (Krumme)** till Vi i Östergötland, som levde vid den tiden var **Ingrid Jakobsdotter (Tiby)**.⁵ Således bör

Kristina Björnsdotter ha varit född i ett faders tidigare äktenskap med en okänd kvinna.

Hallänning

Den tredje gravhällen (sidan 381) är skadad. Mannens sköld är fullt tydlig, men av hustruns sköld syns bara den nedre delen, utan något synligt märke i. Under mannens sköld står TORKIL: BRADE och under hustruns OC · MARETHE · HA[N]S · HUST[RU].

Eftersom mannens sköld innehåller en stolpe är han lätt att identifiera som en medlem av den danska ätten Brahe, nämligen det danska riksrådet **Torkil Brahe**, belagd 1395–1447. Kvinnan bör vara hans andra maka **Märta Jönsdotter (sparre över blad, Välingeätten)**. En gravsten över Torkils far, dennes andra hustru och Torkils första hustru finns nämligen i Herrevadskloster i Skåne.⁶

Nämnas i sammanhanget kan att Torkils dotter (i hans första gifte) **Johanna** genom sitt gifte med den svenska frälsemannen **Mag-nus Laurensen** till Tåma i Södermanland blev stammom till den svenska ätten **Brahe**, som likväl behöll sitt gamla vapen med två svarta vingar i gyllene fält.

Torkil Brahe skrev sig till Rännesnäs i Höks härad och Mygdal i Halmstads härad,⁷ vilka gårdar båda tidigare ägts av hans far.⁸ På grund av dessa gårdars belägenhet ligger närmast till hands att han rest sin grav i dominikanernas klosterkyrka i Halmstad. Detta bekräftas av uppgiften att hans hustru Märta dött i Rännesnäs och blivit begravd i sin makes gravkor i nämnda kyrka den 13 april 1457.⁹

Färgerna i hans vapen var vitt och svart (med stolpen vit i svart fält, eller tvärtom).¹⁰ Den skadade skölden bör ha innehållit Välingeättens vapen: sparre över blad (eller hjärta). **Sophia Brahes** släktbok i Lunds universitetsbibliotek anger att fältet var vitt, sparrarna gul, bladet rött, eller alternativt gult fält med röd sparre och svart blad.

Torkil hade svensk anknytning inte bara genom ovanstående dotters gifte. Hans hustru Märta var dotter till **Jöns Eskilsson (Vä-**

lingeätten), som 1380 bytte till sig halva godset Gum på Kinnekulle, och dotterdotter till hövitsmannen **Torkel Barun**, som sedan 1364 var en av de större jordägarna på Kinnekulle.¹¹

Endast kuriös koppling

De tre gravstenarna, idag förkomna men tursamt nog avritade, har alltså med Halland och Skåne att göra och har inte funnits i Mariestads domkyrka, som grundlades först 1593 av hertig **Karl**.

Nämnas kan att det finns en liten anknytning, om än kuriös, mellan denne hertig och mannen för vilken den andra gravstenen gjordes, landsdomaren Peder Staffansen. Det berättas nämligen att hertigen var mycket förtjust i landsdomarens sondotterdotter, nämnda Kristina Abrahamsdotters (Rommel) dotter **Gertrud Mauritzdotter (Laxman)** till Djula i hans hertigdöme Södermanland (den äldre av Kristinas döttrar på epitafiet, se omslaget). Hon beskrivs som en skönhet, och hertig Karl skall ha besökt henne när han vistades på gården Julita även sedan hon år 1600 blivit gift med hovjunkaren **Josua Gyllenhom**.¹²

1 Västergötlands Fornminnesförenings tidskrift V:1, s.65 ff. Teckningar, gjorda av Leitz-Brenner, använde jag 1969 i min licentiatavhandling (Västergötlands Fornminnesförenings tidskrift VI:7, s.161 f, och plansch 38 respektive 66).

2 Jan Raneke: Svenska medeltidsvapen, II (2001), s.517.

3 Ibid, s.617.

4 Äldre svenska frälsesläkter, I:3, s.243.

5 J.E. Almqvist: Hengärdarna under reformationstiden, s.11.

6 A. Cavallin: Tre stenar och en kalk, i ALE nr 2, 1978.

7 Gustaf Elgenstierna: Den introducerade svenska adelns ättartavlor, I (1925), s.554.

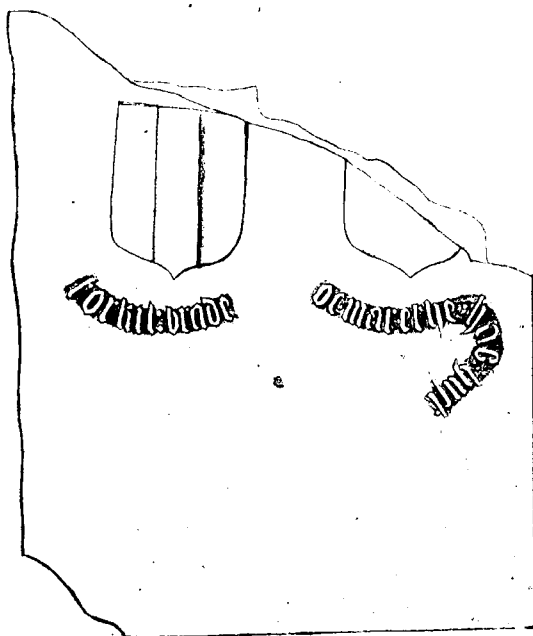
8 Tor Flensmark: Skånelands medeltid, B, s.280.

9 Styffe: Skandinavien under unionstiden, 2a uppl (1880), s.83, not 3.

10 Raneke, aa, I (2001), s.27.

11 Flensmark aa, B, s.67.

12 Elgenstierna, aa, III (1927), s.296.

Torkil Brahes och Märta Jönsdotters gravhäll.

Ekblad

Svenska Akademiens minnespenning 2003, utförd av konstnären **Peter Linde**, är ägnad hovmannen och brevskrivaren **Johan Ekeblad** (1629-96). Inskriften lyder: SALSE NOTAVIT (Han kommenterade med sälta). Skölden är utförd med förlaga från Ekeblads huvudbaner i Strö kyrka i Västergötland.

Magnus Bäckmark

Vapenbilden 58:2004 205

Nederländska nyheter

**Drottningmodern Juliana i Nederlän-
derna avled den 20 mars 2004 i en ålder
av 94 år – och tronföljden har säkrats.**

Juliana regerade från 1948 till 1980, då hon av
åldersskäl abdikerade till förmån för sin dotter,
drottning **Beatrix**, och därmed antog titeln
Prinsessa.

Julianas vapen är ett kvardröjande exempel
på 1800-talets förstelnade heraldik. Hon var
nämligen hänvisad till att använda riksvapnet
rakt av och inte, som hennes dotter och barn-
barn, en mer flexibel och rättvisande heraldik.
I en sådan hade hon använt ett flerfältsvapen
med sitt stamvapen, det mecklenburgiska
tjurhuvudsvapnet, i hjärtskölden.

Hennes stamfader sexton led tillbaka var den
i vår nordiska historia bekante **Albrekts av
Mecklenburg** yngre bror, hertig **Magnus**.

Om Julianas efterkommandes vapen nämns
i Vapenbilden nr 56, s 136.

Från Nederländerna noteras också att prins
Willem Alexander (Beatrix son) och prinses-

Bilden ur CA van Vollenhove: The Art of Heraldry (1991).

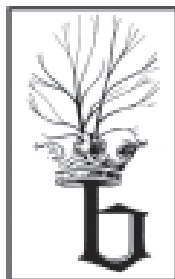
*J E van Leeuwens teckning av Neder-
ländernas vapen från 1907, som har varit
stiltrikande för 1900-talsframställningar av
detta. Juliana använde detta vapen i sin
håll under hela sitt liv (den kungliga kronan
används av alla kungahusets medlemmar;
de har inte olika kronor som till exempel det
svenska kungahuset).*

san **Máxima** den 7 december 2003 fått sitt
första barn, prinsessan **Amalia**, som har ät-
ten von Amsbergs vapen i hjärtskölden. Ef-
ter sin far är hon näst i tur i tronföljden.

Magnus Bäckmark

26:e kongressen i Brugge

Bilden från kongressens webbplats.

Den 6-11 september hålls
den XXVI:e internationella kongressen för
heraldik och genealogi i
Brugge, Belgien. Ett tips:
Förlägg en semestervecka

Kongressens emblem.

dit! Det är mycket intressant att ta del av
föreläsningarna och utflykterna samt
personligen umgås med heraldiker och
heraldikintresserade från hela världen (upp
till 250 stycken brukar infinna sig).

Se information på följande webbsida:
http://www.monumentvlaanderen.be/aml/en/heraldiek/congres_heraldiek_eng.html

Martin Sunnqvist

Vapenbilden 58:2004 207

Nya vapen

Vapenbilden strävar sedan år 2000 efter att omnämna alla nyttillkomna vapen. Meddelanden om sådana tas tacksamt emot av redaktionen.

Länsrätten i Kalmar län

Modellritning levererad den 18 december 2003.

Sköld: Kvadrerad av Smålands och Ölands vapen. Skölden krönt med kunglig krona och lagd över en nyckel och ett svärd i kors, båda av guld.

Teckning Vladimir ASagerlund.

Länsrätten i Blekinge län

Modellritning levererad den 24 februari 2004.

Sköld: I blått fält en ek med tre kronor uppträdda på stammen, allt av guld [Blekinge]. Skölden krönt med kunglig krona och lagd över en nyckel och ett svärd i kors, båda av guld.

Teckning Vladimir ASagerlund.

Blekinge tingsrätt

Modellritning levererad den 24 februari 2004.

Sköld: I blått fält en ek med tre kronor uppträdda på stammen, allt av guld [Blekinge], samt däröver en gyllene ekkvist, och guld, vari ett rött avslitet griphuvud.

stam av guld belagd med en blå balansväg. Skölden krönt med kunglig krona.

Teckning Vladimir ASagerlund.

Polisstudenter

Modellritning levererad den 9 december 2003.

Sköld: I blått fält två korslagda fäsces överlagda med en fackla, allt av guld. Skölden lagd på en ekdöskrans av guld.

Vapnet används i mössmärken av studenter vid Polishögskolan. Utexaminerade poliser använder sedan Polisens vapen, vilket även Polishögskolan gör.

Teckning Vladimir ASagerlund.

Insatsenheten i Uppsala

Specialstyrka inom Polisen inrättad 2002. Vapnet, som inte är aktuellt att användas på uniform, men mer inofficiellt på träningsoveraller och dylikt, antogs i september 2003.

Sköld: I blått fält ett hitåtseende lejon av guld med röd beväring i språng och iförd en rustning av silver.

Här återgett i ett utbildningsmärke; därför omgivet av två gröna lagerkvistar.

Teckning MagnusBäckmark

Skånska hovrättens yngreförening

(Föreningen yngre jurister i Skåne och Blekinge.) Antaget 2004.

Sköld: Genom en uppböjd strålskura delad i blått, vari en gyllene ekkvist, och guld, vari ett rött avslitet griphuvud.

Komposition: Martin Sunnqvist. Teckning Fredrik Falkenback.

Fischlein

Antaget av företagsledaren **Filip Fischlein**, Ystad, 2004, efter komplettering av ett vapen antaget 1994. Släkten härstammar från Fischleintal i Österrike, varifrån Fredrik Josef Fischlein (1786–1875) flyttade till Dan-mark 1802. Dennes sonsons sonson Bent (född 1928), vapenantagarens far, inkom därifrån till Sverige 1950. Vapnet medges till medlemmar av denna svenska gren av släkten.

Sköld: I rött fält en av en vågskura bildad hjälke av silver belagd med en blå öring. Rött hjälmtäcke fodrat med silver. Hjälmprydnad: Ett uppväxande bokträd av silver.

Teckning Magnus Bäckmark

Skånska infanteriregementet, sedermera sockerfabriksarbetare i Arlov. Han antog namnet som soldat, hette tidigare Svensson. Släktens äldste kände stamfader är hans farfars far Jöns Jonsson (1712–85), rusthållare i Lackalunga nr 10 i Lackalunga socken i Skåne.

Sköld: I svart fält en borg av guld med tre torn samt däröver en ginstam av guld belagd med tre svarta klockor. Svart hjälmtäcke fodrat med guld. Hjälmprydnad: En upprest grip av guld med blå beväring och krona, stående på en bädd av vinblad, svarta och av guld, och på en vindruvskase av guld samt hållande en olivkvist kluven i guld och svart. Valspråk: Familia – fortitudo mea ('Familjen – min styrka').

Teckning Christer Göransson

Lukic

Antaget av överläkaren **Voje Lukic**, Huskvarna, 2003. Medges till släktmedlemmar. Släkten härstammar från Kroatien.

Sköld: Medelsten av vågskuror bildad balk av silver delad i rött, vari ett patriarkalkors av guld, och svart, vari ett svärd av guld. Rött och svart hjälmtäcke fodrat med guld och silver. Hjälmprydnad: Ett patriarkalkors mellan två svärd, allt av guld. Valspråk: Cum verbis et gladio ('Med ord och svärd').

Teckning Davor Zovko.

Pieksma

Antaget av löjtnanten i Norra Militärdistriktets Norrbottensgrupp **Stefan Pieksma**, Boden, 2004. Medges till släktmedlemmar. Släkten kom till Sverige 1971. Dess äldste kände stamfader är vapenantagarens farfars farfars farfars far Hylke Lolkes Pieksma (1735–95), handelsman i Friesland i norra Nederländerna.

Sköld: I fält av silver fyra blå balkar överlagda av ett stolpvis ställt rött svärd ovan dexter åtföljt av en åttauddig stjärna av guld. Blått hjälmtäcke fodrat med guld. Hjälmprydnad: Ett rött borgtorn. Valspråk: Omnia mundi ('Världens allt').

Teckning, justerad med ändrad hjälmtyper, från vapenbrev utfärdat av the Saint Isidore College of Arms den 12 januari 2004.

Malmberg

Antaget av legitimerade röntgenskötaren **Ulf Malmberg**, Lund, 2003. Medges till efterkommande till hans farfars farfar Nils Malmberg (1851–1922), soldat vid Södra

Forts s 212.

Vapenbilden 58:2004 209

Dubbelörnens återkomst

Av Magnus Bäckmark

Rysslands nuvarande statsvapen: I rött fält en dubbelörn krönt av tre kejsertiga kronor, den mellersta försedd med nackband och svävande över dess huvuden, och i fötterna hållande en spira respektive ett riksäpple, allt av guld, samt belagd med en röd sköld vari, allt sinistervänt, en ryttare med harnesklädsel av silver och blå mantel ridande en häst av silver och med en lans dödande en naturfärgad (grön) drake.

Ryssland har förmodligen återtagit tsar-tidens statsvapen och flagga, men behåller sovjettidens nationalsång.

Ömen har både i väst och öst associerats med anspråket på att vara efterträdare till de romerska kejsarna. Redan på **Karl den stores** tid var en örn emblem för det tyskromerska riket och den blev sedan dess vapen, svart i fält av guld, på 1400-talet muterad till en dubbelörn, dvs med två huvuden.

Även i Ryssland upptogs dubbelörnen, där av guld i rött fält. **Ivan (III) den store** gjorde

1497: En krönt dubbelörn insätts i sigillet för Ivan (III) den store, storhertig av Moskva. Även utsmyckning i Kreml framkommer att den redan då var av guld i rött fält.

1562: Tsar Ivan (IV) den förskräckte belägger örnen med en sköld innehållande en ryttarbild – ett äldre märke använt inom hans ätt.

1654: Ömen förses med spira och riksäpple. Tre kronor har den sedan 1625. De sägs symbolisera kungadömena Kazan, Astrakhan och Sibirien.

1726: Genom ett dekret ändras ömens tinctur till svart, i fält av guld. Krontypen är ändrad till kejsarkronor. Ordenskedja för S:t Andreas Protokletos-orden, instiftad 1698.

1918–93: Ryska Socialistiska Federativa Sovjetrepublikens vapen från 1918. Varianter av detta fördes senare av Sovjetunionen, bildad 1922. Mottot är: "Arbetare i hela världen, förenen eder".

nämigen anspråk på att vara arvtagare av den östromerska kejsarvärdigheten eftersom hans gemål **Sofia** var brorsdotter till den siste byzantiske kejsaren.

Ett vapen som i sin tidigaste form beläggs hos Ivans farfar **Vasilij I** († 1425) lades på örnen bröst. Dess ryttnarbild är hämtad från ikonografins värld: det är fursten, kristendomens försvarare, som övervinner ondskan.

I väst har figuren ofta upplättats som S:t Georg (Göran), jämför **Lars C Stolts** artikel i Vapenbilden nr 48, s 670.

Lika för alla

Senare dynastier, av husen **Romanov** och **Holstein-Gottorp**, övertog det gamla vapnet när de tillträdde tronen. Förmodligen var vapnet så pass inarbetat hos undersåtarna att det var svårt att byta ut. Ryssarna var kanske heller inte, som de flesta folken i väst, på det klara med att ett vapenskifte är självklart vid dynastiskifte, eftersom heraldik inte har använts lika mycket i öst som i väst.

Efter Sovjetunionens fall infördes det gamla vapnet 1993 som statsvapen genom ett dekret av president **Boris Jeltsin**. Den ursprungliga färgsättningen guld-rött valdes.

*Här syns tsarens vapen på bakpärmen till en hyllningskåff från **Nikolaus I:s** 25-årsjubileum som*

regent 1850. Precis som ofta ses på det tysk-romerska rikets öm är provinsernas vapen här återgivna på vingarna. Handskriften såldes på bokkvaliteten i Stockholm den 3 juni 2002.

Bild ur auktionskatalogen.

Genom beslut i duman den 8 december 2000 är nu statsvapnet helt officiellt, liksom även den gamla flaggan. Som nationalsång godkändes den invanda Sovjethymnen, men med nyskriven text.

Göta vapen för s vidare

Riksarkivet har den 18 juni 2003 levererat en nyteckning av vapnet för **Göta hovrätt**, vars blasonering lyder:

Sköld: *I blått fält tre av vågskuror bildade ginballkar av silver, överlagda med ett med öppen krona krönt lejon av guld med röd beväring. Skölden krönt med kunglig krona.*

Sköldemärket är "Göta vapen", dvs det ur Storariksvapnet hämtade Folkungaättens sköldemärke, vilket från 1500-talet upplättades

Göta hovrätt använder numera sitt vapen utan inblandning av någon Justitia.

som Götalands vapen. Hovrättens användning av vapnet har långvarig hävd. Här återges ett sigill från 1700-talet i antikiserande stil och ett från senare delen av 1800-talet, där Justitia, mer påklädd, sitter på ett lejon omgiven av de berörda landskapens vapen. Båda bilderna visar odaterade avtryck i Claes J Holms sigillsamling, Riksarkivet.

Magnus Bäckmark

Teckning: Västman A Sagerlund.

Fotat: Magnus Bäckmark.

Vapenbilden 58:2004 211

Forts från s 209.

Tiljander, yngre släkten

Antaget 2003 av SHF-medlemmen, dansläraren **Frej Tiljander**, Karlstad, och hans bröder, kocken **Magnus Tiljander** och musikern **Markus Tiljander**. Namnet vidareför bröderna från sin morsläkt.

Sköld: I fält av guld en röd vildman med händer av gröna lindgrenar och med ben av gröna lindrötter. Rött och grönt hjälmtycke fodrat med guld. Hjälmprydnad: En uppstigande röd vildman med händer av gröna lindgrenar.

Teckning Davor Zovko.

Wahlgren

Antaget av SHF-medlemmen, redaktören **Yens Wahlgren**, Linköping, 2003. Medges till släktmedlemmar av namnet, som antogs av hans farfars farfarsfar, murarmästaren Carl Edvard Wahlgren (1846–1915), Ravlunda, Skåne. Släktens äldste kände stamfader är dennes farfarsfar, möllebyggaren Jacob Welter (1739–95), död i Fågeltofta, Skåne.

Sköld: I rött fält en val av guld sprutande vatten av silver och hållande en gren av silver i munnen. Rött hjälmtycke fodrat med guld. Hjälmprydnad: En uppstigande röd grip med beväring och krona av guld hållande en hammar och en murslev båda av silver med rätta skaft. Valspråk: *Magnocum granosalis* (Med en stor nypa salt).

Teckning Magnus Bäckmark

Wirsén, yngre släkten

Antaget av personalchefen **Carl Pether Wirsén**, Djursholm, 2003. Medges till

medlemmar av yngre släkten Wirsén, härstammande från hans farfars farmor, hemmansägarens hustru Anna Gustava Danielsdotter (1858–1924) i Odensås i Tveta socken i Småland (hennes son Axel upptogs sin morfars släktnamn). Hon tillhörde den släkt Wirsén, varifrån adliga ätten af Wirsén och grevliga ätten Wirsén har utgått. Om yngre släkten Wirsén, se Svenska släktkalendern 2003.

Sköld: I blått fält en stegrande häst av silver med beväring av guld överlagd av en ginstalk av guld belagd med en grön ekgren. Blått hjälmtycke fodrat med guld. Hjälmprydnad: En uppstigande häst av silver med beväring av guld. Valspråk: *Recti tenax* (Ståndaktig i det rätta).

Teckning Magnus Bäckmark

Knivsta blev 2003 års vapen

Omröstningen om 2003 års vapen som utlystes i Vapenbilden nr 56, s 153, är avgjord. De vapen som fick flest röster är:

- 1: Knivsta kommun (VB 55), 14 p.
- 2 Mattson (VB 55), 7 p.
- 3: Yngre släkten Blix (VB 55) och Hedberg (VB 56), vardera 6 p.

Vi gratulerar Yens Wahlgren till att ha vunnit det pris (en packe om 16 vykort med SHF:s fyra olika heraldiska motiv) som utlottades bland dem som röstade.

Marcus Karlsson

Teckning: Modinir A Sagenlund.

29:e årsstämman hållen

Av Jesper Wasling

Årsmötet är över och det var ett ovanligt lyckat möte med spännande föreläsningar, bokauktion, tävling om 2003 års vapen och en snabbt avklarad stämmoförhandling.

Bror Jacques de Wærn kåserade om sin tid i heraldikens tjänst på Riksarkivet och **Lars C Stolt** föreläste om heraldikers exlibris. Men dagen började som sig bör med medaljutdelning till tre förtjänta heraldiker som gjort stora insatser för heraldiken i Sverige inom var sitt område, nämligen **Lars C Stolt**, **Bror Jacques de Wærn** och föreningens hedersmedlem **Ingemar Apelstig**.

Snabb stämma

För andra året i rad blev det stora förändringar i styrelsen. Denna gång lämnade **Ingemar Apelstig** styrelsen efter 27 år och **Perolow Jonsson-Falck** efter 16 år.

Fyra nya valdes in: som ordinarie ledamöter **Thomas Falk**, marknadschef vid C G Lindh AB och vapenmålare åt Par Bricole, bosatt i Borås, och **Fredrik Höglund**, informatör vid Räddningsverket, Karlstad, och mannen bakom webbsidan om heraldik i Värmland, **Wermlands heraldik** (<http://www.geocities.com/wermlands heraldik>, se

Foto: Jesper Wasling

De tre av medaljörerna som erhöll sina medaljer vid detta tillfälle, från vänster Bror Jacques de Wærn, Lars C Stolt och Ingemar Apelstig.

Vapenbilden nr 52, s 20), samt som suppleanter **Johanna Arnell**, SO-lärare för årskurs 6-9, Falkenberg, som skrivit uppsats om heraldiska fabeldjur och gamla anknyter till heraldik i sin undervisning i historia (så vitt bekant ej tillhörande samma släkt Arnell som föreningens persevant för utmärkelser, Jonas Arnell), och jur kand **Martin Sunnqvist**, hovrättsfiskal, Landskrona, som skrivit sitt examensarbete om släktvapenrätt (se Vapenbilden

Vapenbilden 58:2004 213

Foto: Jesper Wasling

En av choklادتårtorna som med välbehag förtärdes på årsstämman. Recept för att utföra sådan här dekor: Rita upp det valda heraldiska motivet på tunn kartong och skär ut schablonbitar. Sätt ett handtag på varje bit med hjälp av tejp. Läg schablonen på tårtan och sila ett hel-täckande lager florsocker över. Lyft sedan försiktigt av kartongbitarna.

nr 56, s 155) och är medlem av redaktionerna för Vapenbilden och Skandinavisk Vapenrulla. Styrelsen kommer att konstituera sig vid sitt första styrelsesammanträde.

Nytt för i år – familjemedlem

Stämman beslöt att införa familjemedlem. För 50 kr kan man nu ta med sin respektive eller barn, syskon och andra släktingar i föreningen. Familjemedlem får ej Vapenbilden, men dess adress och vapen medtas i den årliga Medlemsförteckningen. Ange vid inbetalning av familjemedlemsavgift till vilken ordinarie medlem som den nya familjemedlemmen hör. Familjemedlemskap är ett sätt att stödja föreningen.

Årsavgiften för 2005 för ordinarie medlemmar blir oförändrat 150 kronor.

Sommarutflykt

Styrelsen presenterade sitt förslag att en sommarutflykt i år ska gå i Åms fotspår. Besök i Forshems kyrka kommer att ske. I övrigt är inget bestämt ännu.

2003 års medaljörer

Av Jesper Wasling

Följande fyra personer har erhållit Svenska Heraldiska Föreningens förtjänstmedalj i guld år 2003.

Ingemar Apelstig, direktör, Trollhättan. Han var med i den heraldiska rörelsen redan innan Svenska Heraldiska Föreningen bildades och var sedan dess ordförande 1987–2003. För detta vill vi belöna vår avgående ordförande, tillika nyvalde hedersmedlem.

Bror Jacques de Wærn, fil kand, amanuens vid Riksarkivet, Stockholm. Tillsammans med våra statsheraldiker har Bror Jacques de Wærn som tecknare varit med om att ta fram ett stort antal nya offentliga vapen. Han har också nytecknat alla landskaps, stifts- och kommunvapen i Clara Nevéus och hans *Ny svensk vapenbok* (1992).

† **Alf Djerf**, redaktör, Grästorps. Lite vid sidan har han verkat, men utan Alf Djerf skulle vår förening inte vara så levande som den är. Som revisor och hjälpredda har han under alla år sett till att allt fungerat.

Jan von Konow, fil lic, f d statsheraldiker och styresman för Armémuseum, Stockholm. Jan von Konow förnyade statsheraldikens arbete på Riksarkivet och förde det in i modern tid. Jämte det har han gjort insatser som militärskriftställare samt författat av ett flertal artiklar och skrifter om svenska flaggan.

Forts från s 201.

- > såsom registrets nr. 3, och bilderna får anses allmänt kända inte minst genom offentliggörandet i olika uppslagsverk. Om svenska myndigheter och domstolar inte kan skydda det heraldiska kulturarvet, kommer Sverige att ställa sig vid sidan om andra EU-länder såsom Tyskland, Frankrike och Storbritannien, där motsvarande släktvapen åtnjuter varumärkesrättsligt skydd.

Riksarkivet begär mot denna bakgrund att PRV:s beslut hävs och att nämnda varumärke inte registreras.

Riksarkivets talerätt ifrågasatt

Patentbesvärsrätten svarade den 27 februari överraskande på detta genom att förelägga Riksarkivet att yttra sig om sin talerätt i detta mål. Till föreläggandet bifogade rätten ett beslut från Regeringsrätten av den 19 december 2001 där ett överklagande från Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) över ett beslut av PRV i en namnfråga avvisas. "Patentbesvärsrätten", skriver Riksarkivet, "anser tydligen att förhållandena i det bifogade målet och det nu aktuella målet är jämförbara. Enligt Riksarkivets uppfattning finns det visserligen paralleller men betydelsefulla skillnader som innebär att Riksarkivet i motsats till SOFI bör ha talerätt." Riksarkivet förklarar vidare i sitt svar till Patentbesvärsrätten den 15 mars:

"Riksarkivet har hand om statens heraldiska verksamhet och får enligt instruktionen (1995: 678) göra utredningar och vidta andra åtgärder på det heraldiska området. Riksarkivet har också uppgiften att avge yttranden i heraldiska ärenden till andra myndigheter (förordningen 1976:100). Hos Riksarkivet finns även det rådgivande organet Heraldiska nämnden med av regeringen förordnade ledamöter. Nämnden lämnar yttranden till Riksarkivet i ärenden rörande riksvapnet och kommunala vapen samt i andra heraldiska frågor som riksarkivarien bestämmer. I Riksarkivets omvårdsbevakning ingår en kontinuerlig uppföljning av Varumärkesbildningen, där PRV offentliggör nya varumärkesregistreringar för att ge

allmänheten tillfälle att inom två månader inkomma med eventuella invändningar mot registreringen. Eftersom många varumärken innehåller heraldiska element genererar denna funktion emellanåt invändningar från Riksarkivets sida. Riksarkivet och Heraldiska nämnden har således ett särskilt uppdrag att bevaka heraldiska frågor.

I motiveringen till sitt beslut skriver Regeringsrätten att PRV inom sin beslutsfunktion företräder och tillvaratar det allmänna intressen i namnärenden. PRV har inte motsvarande ansvar i heraldiska frågor. Det finns ingen föreskrift om ett sådant åliggande. PRV saknar egen heraldisk kompetens. PRV visar också i sitt beslut att de inte känner något ansvar för heraldiska frågor.

Riksarkivet är, som framgår ovan, den myndighet som ensam har ansvaret för heraldiska frågor. Därav följer att verket också har möjlighet att överklaga PRV:s beslut. I annat fall skulle dessa frågor inte bevakas. Riksarkivet anser således att det i detta hänseende föreligger en betydelsefull skillnad mellan det nu aktuella målet och Regeringsrättens avgörande. Detta avgörande är således inte tillämpligt i förevarande fall och Riksarkivet har i motsats till SOFI talerätt.

Det kan också nämnas att Heraldiska nämnden vid sitt sammanträde 2004-01-30 ansåg att Riksarkivet i det aktuella fallet borde göra ett överklagande till Patentbesvärsrätten.

Sammanfattningsvis anser Riksarkivet att det vore orimligt om Riksarkivet saknar rätt att överklaga PRV:s beslut i varumärkesärenden med heraldiska element. Den myndighet som enligt sin instruktion skall tillvarata statens intressen i heraldiska ärenden skulle i så fall hindras att verka. Det skulle innebära att avgörandet av de heraldiska ärendena överläts till en myndighet som saknar heraldisk kompetens. En sådan utveckling kan få förödande konsekvenser för det heraldiska kulturarvet.

I tjänsten [statsheraldiker Henrik Klacken-berg]."

Magnus Bäckmark

Vapenbilden 58:2004 215

Kristi pinor i taket

Av Magnus Bäckmark

Anders Eckerdal, Mats Fredriksson, Gunnar Lindqvist, Sverker Linge och Jonas Sällberg: Katedralen i Linköping, Carlsson Bokförlag, Stockholm 2001, ISBN 91 7203 384 3.

Begravningsvapen och ståtliga gravminnen finns i många domkyrkor. Mer speciellt i Linköping är att valvens slutstenar pryjs av en serie Kristi vapen, förfärdigade av **Adam van Diiren** omkring 1498.

Mycket intressant skimtar förbi på **Jonas Sällbergs** fotografier, även om bokens syfte helt uppenbart är att vara en andaktsingivande presentbok utan konsthistoriskt tillräckliga beskrivningar.

Linköpings stifts vapen i glasmålning i sakristian av Pär Andersson 1986.

Ett mycket livfullt lejon syns på detta "Götemas vapen" tillverkat 1588.

Ovan från vänster: Kärll med ättikvin, Juts penning pung, ris och gissel, knuten hand, Pontus Pilatus huvud, pelare och rep, lykta, lans och käpp med svamp.

Ovan från vänster: törnekrona, kas, Kristi livklädnad, tämlingar, tång och hammare, spikar, stege och Kristus uppstigande ur graven.

Aage Wulff

1918–2003

Av Ronny Andersen

Den 9. september 2003 døde den betydeligste våbenkunstner indenfor nutidig dansk heraldik, tidligere kongelig våbenmaler Aage Wulff.

Aage Leo Wulff blev født i København 15. april 1918, og uddannedes igennem blandt andet på Københavns Malerskole.

I årene 1944-85 var han ansat på Tøjhusmuseet som konservator. Samtidig beskæftigede Wulff sig også med heraldikken, og han tegnede og komponerede fra 1940'erne blandt andet amts- og kommunevåbener, exlibris og våbener for private.

I 1968 efterfulgte han **Franz Sedivy** som våbenmaler ved Det kongelige Ordens Kapitel, et embede han var i indtil 1994.

Wulffs våbenkunst var temperamentsfuld og havde et stærkt personligt udtryk, og desuden præget af en indgående kendskab til heralikkens væsen og historie. Wulff besad både teknisk dygtighed, såvel som en rig fantasi og skabelsessevne. Hans våbentegninger har både i sig den hurtige skitser spændstighed og det gennemarbejdede værks detaljerigdom.

Et karakteristisk træk ved Wulffs våbener er den måde hvorpå især hjelm, hjelmsfigur og hjelmskædet er plastisk udformet. Der er aldrig to hjelmskæder, der falder på samme måde.

I 1986 nytegnede Wulff det danske rigsvåben, Grønlands og Færøernes våben i en smuk, stilskikket og dynamisk streg. Wulff har også været med til at udforme det heraldiske ur, der hænger i Roskilde Amtsgård.

Hans hovedværker må siges at være de over 70 skjolde til riddere af Elefantordenen og storkorsridere af Dannebrogordenen, han i sit virke som kongelig våbenmaler skabte, og som i dag hænger i Frederiksborg Slotskirke. Hans våbenkunst er i høj grad medvirkende

til at gøre en vandring i dette rum til en af de smukkeste heraldiske oplevelser i Danmark.

Personligt har Wulffs våbenkunst altid stået som noget af det ypperligste, og har været og er til stadighed en rig inspirationskilde. Selvom Aage Wulff ikke var aktiv i sine sidste år, har vi med ham mistet en våbenkunstner, der om nogen har sat standarden i dansk heraldik i den sidste halvdel af det 20. århundrede.

Tegning: Ronny Andersen.

Våpenbilden 58:2004 217

Foto: Jesper Westberg

Från vänster: Clara Nevéus vid Svenska Heraldiska Föreningens årsmöte 2003, Henrik Klackenberg i Riksarkivets heraldiska bibliotek (de fem landskommunvapen från Dalarna som

syns på väggen är ovan från vänster Vika, Grangårde, Ore, Gagnef och Stora Kopparberg) och Magnus Bäckmark vid sitt arbetsbord.

De två fotona till höger ur DN (fotograf Lennart Isaksson).

Fyra heraldiker födda med 20 års mellanrum

90 år firade **Jan Raneke** den 5 april (se artikeln till höger).

70 år firar förra statsheraldikern **Clara Nevéus**, Uppsala, den 2 juni.

50 år fyllde statsheraldikern **Henrik Klackenberg**, Täby, den 1 mars, vilket uppmärksammades i Dagens Nyheter.

30 år blev undertecknad, **Magnus Bäckmark**, heraldisk formgivare, Täby, den 21 februari, vilket även det noterades i serien "DN gratulerar".

Långt ifrån allt talar nu för att heraldiker har en benägenhet att födas med jämna tjugårsintervall – Heraldiska Samfundets ordförande, riddarhusgenealogen **Per Nordenvall** fyllde 60 år den 26 oktober förra året, exempelvis, och nästa år följer ett par bemärkta jubilarer – men på grund av ovanstående kedja, som jag själv oblygsamt nog hamnat i, frestas jag att undra om det inte står skrivet i stjärnorna att en idag tioårig tjej eller kille någonstans i landet i framtiden kommer att göra sig ett namn på heraldikens område i Sverige?

Magnus Bäckmark

Heraldikens grand old man 90 år

Av Tor Flensmarck

Heraldikern, fil dr Jan Raneke, Lomma, fyllde 90 år den 5 april.

Han reserverade dagen för vänner och bekanta. Den närmsta familjen – 34 personer – barn, barnbarn jämte ingifta och associerade firar jubilaren "då vädret blir varmare" för att citera Jans brev till släkten. Lika många som avkomlingarna är, lika imponerande är Jans meritlista.

Jan Raneke föddes i Lund 1914 och växte upp vid Torget i Piratens Vollsjo. Det blev konst- och reklamutbildning i Stockholm 1936. Under andra världskriget var Jan förlagd i Västergötland, där han träffade sin blivande maka **Ulla**, som skulle finnas vid hans sida under 58 sällsynt lyckliga år medan familjen växte. Från 1944 verkade Jan som reklam-

chef vid olika företag i Skåne och familjen slog 1957 ned bopålkarna i Lomma.

Jans stora intresse för heraldik, läran om heraldiska vapen, har dokumenterats på många sätt. 1959 var han med om att grunda Societas Heraldica Scandinavica och 1963 *Skandinavisk Vapenulla*. 1967 är Jan medförfattare till *Svenska Adels Vapenbok*.

Akademiledamot

1969 skrev Jan in sig vid Lunds universitet och 1975 disputerade han där på avhandlingen *L'armorial Bergshammar – en medeltids-heraldisk studie*. 1981 invaldes Jan i Svenska Nationalkommittén för genealogi och heraldik i Stockholm. Åren 1982–85 utger Jans stora verk *Svenska medeltidsvapen I–III*, det första standardverket om medeltidssläkters heraldik, genealogi och ägor i nuvarande Sverige i en och samma bokserie. 1986 utarbetar Jan på uppdrag av Nationalkommittén *Nordisk Heraldisk Terminologi*. 1989 beställer Danmarks Amtsråd ny formgivning av amtemas vapen. 1990 utger Jan *Svensk adelsheraldik*. 1991 blir Jan ledamot av Académie Internationale d'Héraldique (stol nr 10) i Paris. Samma år erhåller han plakett med diplom från Confédération Internationale de Généalogie et d'Héraldique i Madrid. 1993 instiftar Jan med professorerna **Hans Ahlmann** och **Birger Bergh** sällskapet för tvärvetenskap Ad Sciendum i Lund. 1998–99 publicerar Jan formgivning och beskrivning av Skånelandens vapen i tidskriften Ale. 1998 blir Jan utsedd till hedersmedlem av Genealogiska Föreningen, 1999 till hedersledamot av Societas Heraldica Scandinavica och 2001 till hedersmedlem av Svenska Heraldiska Föreningen. 2002 erhåller Jan Svenska Heraldiska Föreningens förtjänstmedalj.

Skåning med tur

Listan kunde göras längre. Ett imponerande antal heraldiska vapen för släkter och officiella vapen har formats av hans eleganta penna liksom talrika fackpressartiklar. Ett upp-

Foto: Tor Flénström

Ungdomlig nittioåring – Jan Raneke

växande släkte heraldiker har föstrats i hans anda och har ännu mycket att lära, bland dem undertecknad som med glädje minns ett telefonsamtal 1980 från Jan – vårt första – och hans chosefria hälsning: "Vi kommer att få mycket med varandra att göra – säg *du*..." Och det fick vi. Många stunder har jag suttit i Jans välfyllda arbetsrum i Lomma medan vi diskuterat heraldik och Jans Ulla brett läckra smörgåsar åt oss och låtit oss hållas.

Jan Raneke är i högsta grad fortfarande verksam. För att samla tankarna, meditera och sträcka de långa benen tar han dagliga cykelturer, även vintertid med snö och is och andra farigheter i trafiken. Hans ursprungliga vänsterhänthet medförde tidigare framgångar i Handbollens Skytteliga. Jan är med egna ord "född skåning med tur, med god fysik, arbetskapacitet och inga nämnvärda motgångar före den 9 maj 1999" (då Ulla avled). Till detta fogar jag gärna och av erfarenhet humor, civilcourage, entusiasm och inspirationsförmåga.

Vapenbilden 58:2004 219

Nya serafimer vapen

Av Magnus Bäckmark

Foto: Kungl. Maj:ts Orden, A. Daflos.

Förra året, 2003, förevisades sex nya serafimervapensköldar för H. M. Konungen i Kungl. Maj:ts Ordens ordinarie ordenskapitel på Kungliga Slottet. Sköldarna är målade av KMO:s vapenmålare **Bengt Olof Kälde**. Sköldarna från året dessförinnan är omskrivna i Vapenbilden nr 55, s. 116.

(1) Den franske utrikesministern **Édouard Thouvenel** (1818–66) erhöll orden vid kung Karl XV:s statsbesök i Frankrike 1861. En sköld, målad 1865 av **C. G. Sjöblom**, har tidigare funnits, men bara visande ett tomt sköldemärke. Nu har uppgift influerat om Thouvenels släktvapen. Valspråket **LABOREMUS** betyder 'Låtom oss arbeta'.

(2) Kronprins **Asfa Wossen** av Etiopien (1916–97) erhöll orden vid statsbesök i Sverige 1954. Han efterträdde sin far, kejsar **Haile Selassie I**, som Etiopiens tronpretendent 1975.

(3) Kronprins **Cyrus Reza** av Iran (född 1960) erhöll orden 1970. Han var kronprins till faderns, **Shah Muhammad Reza Pahlavi**s avsättning 1979. Efter dennes död 1980 pretenderar han på Irans tron under namnet Shah Reza II. Vapnet är detsamma som faderns.

(4) Finlands president **Tarja Halonens** nyantagna sköldemärke kan blasoneras: *Kluven i guld och rött av en (förenklad) liljeskura*. För kompositionen svarar **Harri Rantanen**. Läs mer om detta vapen i **Antti Matikkalas** artikel i Heraldisk Tidsskrift nr 87.

(5–6) Uppmålningen av Slovakiens president **Rudolf Schusters** vapen blev speciell. Kälde hade redan utfört en målning av republikens vapen, när besked kom att presi-

denten hade ett eget vapen, vilket man inte hade räknat med. Kopparplåten fick därför vändas och bemålas på andra sidan.

Vapenbilden 58:2004 221

Svenska Heraldiska Föreningens anbudsauktion nr 9

Nummer, beskrivning, pris (SEK)

Litteratur

- 1 **von Warnstedt**, Christopher, *Die Krone als schwedisches Rangzeichen durch neun Jahrhunderte*, särtryck ur Zum Kleeblatts årsbok 1970-71, 33 s, 8o, häftad, sv/v ill...5
- 2 **Bäckmark**, Magnus (2003), *En blixtrande historia* [Om släkten Blix' från Jämtland vapenutveckling]. Släktforskarnas årsbok 2003, s 99-118. Särtryck.....1
- 3 **Slater**, Stephen (2002), *The Complete Book of Heraldry* Lorenz Books, London. Skyddsomslag, 256 s [recension, se Vapenbilden nr 57, s 170 ff].....150
- 4 **Biblis** nr 19/20, 2002, med temat *Loggr vi vill se - från vapensköld till varumärke*, 8o, häftad, färgill, 95 s. [Bland artiklarna bla Henrik **Klackenberg**: *Heraldiken i folkhemmet*, 5 s, *Historien om Tre Kronor*, 2 s, Inga **von Corswant-Naumburg**: *Med vapenskölden vann han enig ära*, 7 s.].....5
- 5 **Bäckmark**, Magnus - **Wasling**, Jesper (2001), *Heraldiken i Sverige*, Historiska Media, Lund, smal 8o, färgill, pappband, 110 s, 2:a rättade och något tillökade tryckningen [ej blå citroner på s 89].....30
- 6 **Gwynn-Jones**, Peter (1998), *The Art of Heraldry - Origins, Symbols and Designs*, Parkgate Books, London. Skyddsomslag, 128 s. [Pärm och skyddsomslag har mindre skada i övre vänstra hörnet].....60
- 7 **Svenska släktkalendern 2003**, Bäckmark, Magnus(red) (2003), Almqvist & Wiksell International, 8o, klotband, skyddsomslag, 462 s.....250

Övrigt

- 8 **Färgplansch**, 55 x 70 cm, "Polskie orły historyczne - the historic eagles of Poland", med sju sköldarvisandet det polska riksvapnets utveckling och de fyra viktigaste polska städernas vapen, 1978.....**NU 3**
- 9 Maskinskriven avskrift av ordningen för **tomerspelet på Ekolsund 1776**, med omslag av tjockare papper, 22 x 29 cm, sammanhållet av ett rött band i ryggen, med följande handtextade dedikation (med i övre hörnet en färglagd teckning av en tomerhjälm med strutsplumer i hjälmprydnaden): "Ur Riksarkivet: Kungl. Arkiv i Handskrift. Direktör Carl Kempe, Herre till Ekolsund Etc. Etc. och Hans Maka tillägnas denna avskrift

Detalj av nr 8.

Nr 9.

222 Vapenbilden 58:2004

av Konung Gustaf III:s egenhändiga program för tornerspelet å Ekolsund, Av mycket förbundne Arvid Swärd." **Carl Kempe** (1884–1967) var direktör och styrelseordförande i Mo och Domsjö AB m m och ägde bl a Ekolsund i Uppland.....**NU 45**

Angivna priser är minimipriser. Anbudsgivaren skall ange det högsta pris han/hon är villig att betala för varje objekt. Slutpriset blir dock inte detta pris utan det näst högsta budet + 10% (föreningens provision). Om inga andra bud inkommit så blir priset det angivna minimipriset + 10 %. Om högsta bud skulle avges av fler än en, så gäller det först inkomna och prissumman blir då budets.

Säljaren och köparen meddelas om utfallet och aktuell köpeskilling. Säljaren levererar objekten till köparen mot köpeskillingen samt eventuellt porto. Säljaren betalar provisionen till föreningens postgiro 22 27 90-8.

Bud lämnas **senast den 15 juni** antingen per brev till Daniel G Andersson, Saltsjögatan 15, 261 61 Landskrona, eller via epost: danielgandersson@telia.com.

Vill du sälja? Sänd lista på objekt till nästa auktion till ovanstående adress/epost senast den 1 augusti.

Vid anbudsauktion nr 8 såldes följande-nr, pris (utropspris):

1. 33 (1)
2. 450 (150)
3. 100 (50)
4. 100 (1)
5. 100 (2)
6. 100 (40)
7. 308 (280)
8. 1 (1)
9. 198 (180)
10. 200 (150)
11. 300 (240)
12. 3850 (20)
13. 10 (10)
14. 40 (14)
15. 550 (5)

Till höger:
Bild ur nr 4.

Det äldsta Tre kronorsvapnet (1330-tal) har hittats i Avignon, Frankrike.

Försvarsvapen

Webbtips! *Försvarsmaktens heraldiska vapen och valspråk* finns utlagd på http://www.mil.se/attachment/Tif010004_heraldiskavapen.pdf. MB

MEDLEMSNYTT

Nya medlemmar 10/1-22/3

- Victor Wahlgren**, Söderåsgatan 15, 216 17 Limhamn.
Stefan Pieksma, Sveavägen 3 C, 961 61 Boden.
Carl L Thunberg, Gideåbacka, 890 35 Husum.
Jens Larsson, Lundhagsvägen 16, 178 38 Ekerö.
Claus K Bernitsen, Ällingavägen 7 B, lgh 401, 227 34 Lund.
Simon Tobjörk, Täljstensvägen 13, 437 32 Lindome.
Kurt W Wallroth, Härene gatan 10 D, 531 39 Lidköping.
Elsie Hagerbonn, Morsarvet 1, 574 94 Vetlanda.
Thomas Falk, Butschgatan 5, 504 66 Borås.
Christer Göransson, Rudeboksvägen 744, 226 55 Lund.

Avliden

John Andersson, Simrishamn, den 3 augusti 2003, i en ålder av 77 år.

Vapenbilden 58:2004 223

Hur vapen används

Fortsätt att skicka bilder till redaktionen! Exempelserien fortsätter i kommande nummer av Vapenbilden.

Målning: Magnus Blådmunk

En målning av makarnas alliansvapen inom glas och ram är en trevlig bröllopsgåva, denna beställd av några av gästerna till greve Carl B Hamiltons och Ulrika Stuarts bröllop hösten 2003.

Halländska Veinge Betong AB har riddarmotiv med ägarfamiljen Jonassons vapen spraymålade av Per Grönlund på sina lastbilar.

Foto: Magnus Blådmunk

På medeltidsmarknad. Sköldmärket antogs till Anders och Sari Tolfmarks bröllop, i medeltidsstil, i Visby år 2000. Bland annat utdelades dräktmärken med vapnet till bröllopsgästerna. Här bär sonen Oscar det på sin leksakssköld, under system Emmas överinseende. Familjen bor i Södertälje.

Vapen Nilsson och Bruun på brevlådor målade av Per Grönlund.